

Parlament České republiky
POSLANECKÁ SNĚMOVNA
2022
9. volební období

76.

USNESENÍ
výboru pro evropské záležitosti
z 12. schůze
ze dne 22. června 2022

k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o ochraně zeměpisných označení
řemeslných a průmyslových výrobků a o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU)
2017/1001 a (EU) 2019/1753 a rozhodnutí Rady (EU) 2019/1754 /kód Rady 8205/22,
KOM(2022) 174 v konečném znění/

Výbor pro evropské záležitosti Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR po vyslechnutí informace předsedy Úřadu pro průmyslové vlastnictví Josefa Kratochvíla a ředitele Odboru výzkumu, vývoje a inovací Ministerstva průmyslu a obchodu Martina Švolby, po vyslechnutí zpravodajské zprávy posl. Romana Bělora a po rozpravě

1. **b e r e n a v ě d o m í** návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o ochraně zeměpisných označení řemeslných a průmyslových výrobků a o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1001 a (EU) 2019/1753 a rozhodnutí Rady (EU) 2019/1754;
2. **p o d p o r u j e** stanovisko vlády ČR k tomuto dokumentu;
3. **p o d p o r u j e** snahy o vytvoření celounijního mechanismu ochrany zeměpisných označení a řemeslných výrobků;
4. **v í t á** přijetí tohoto dokumentu jakožto příležitost pomoci malým a středním podnikům, aby byly motivovány vyvíjet nové výrobky vázané na určitou zeměpisnou oblast;
5. **z d ů r a z ň u j e**, že náležitá propagace a ochrana těchto výrobků má pozitivní dopad na oblast cestovního ruchu či na množství pracovních míst (především ve venkovských oblastech);
6. **z d ů r a z ň u j e**, že dokument je plně v souladu s aktuálními programovými prioritami Evropské unie, a to například v souvislosti s průmyslovou strategií, Zelenou dohodou pro Evropu nebo s prioritami v oblasti budoucnosti venkovských oblastí;

- 7. upozorňuje** na to, že v současné době výrobci řemeslných a průmyslových výrobků v EU nemohou plně využívat výhod mezinárodního rámce pro zápis a ochranu zeměpisných označení, jež jsou zakotveny v Ženevském aktu o označeních původu a zeměpisných označení Světové organizace duševního vlastnictví, ke kterému EU přistoupila;
- 8. upozorňuje**, že dokument bude projednáván během českého předsednictví v Radě, ČR tak bude usilovat o co nejrychlejší projednání a dosažení obecného přístupu;
- 9. varuje** před tím, že některé členské státy tuto ochranu neznají a v současnosti nemají vytvořený příslušný administrativní aparát, proto bude třeba usilovat o co největší snížení administrativní zátěže spojené s novou regulací;
- 10. pověřuje** předsedu výboru pro evropské záležitosti, aby v rámci politického dialogu postoupil toto usnesení předsedkyni Evropské komise.

Jiří Carbol v. r.
ověřovatel

Roman Bělor v. r.
zpravodaj

Ondřej Benešík v. r.
předseda

Ochrana zeměpisných označení řemeslných a průmyslových výrobků

Informační podklad k návrhu nařízení o ochraně zeměpisných označení řemeslných a průmyslových výrobků a o změně nařízení (EU) 2017/1001 a (EU) 2019/1753 a rozhodnutí (EU) 2019/1754

NÁVRH NAŘÍZENÍ

Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o ochraně zeměpisných označení řemeslných a průmyslových výrobků a o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1001 a (EU) 2019/1753 a rozhodnutí Rady (EU) 2019/1754
COM(2022) 174 final, číslo Rady 8205/22
Interinstitucionální spis 2022/0115/COD

- **Právní základ:**
Články 118 odst. 1 a 207 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie.
- **Datum zaslání Poslanecké sněmovně prostřednictvím VEZ:**
18. 5. 2022
- **Datum projednání ve VEZ:**
18. 5. 2022 (1. kolo)
- **Procedura:**
Řádný legislativní postup.
- **Předběžné stanovisko vlády (dle § 109a odst. 1 jednacího řádu PS):**
Datované dnem 6. 5. 2022, doručené do výboru pro evropské záležitosti dne 11. 5. 2022 prostřednictvím systému ISAP.

- Hodnocení z hlediska principu subsidiarity:
Návrh je v souladu s principem subsidiarity.
- Odůvodnění a předmět:

Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o ochraně zeměpisných označení řemeslných a průmyslových výrobků a o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1001 a (EU) 2019/1753 a rozhodnutí Rady (EU) 2019/1754 (dále jen „návrh nařízení“ nebo „nařízení“) zavádí přímo použitelnou ochranu zeměpisných označení pro řemeslné a průmyslové výrobky na úrovni EU.

Cílem návrhu je poskytnout pomoc mikropodnikům, malým a středním podnikům, aby mohly **vyvíjet nové výrobky vázané na určitou zeměpisnou oblast**, a rovněž **podpořit cestovní ruch**. Dále je jeho cílem přizpůsobit stávající pravidla novému systému ochrany řemeslných a průmyslových výrobků, a to v návaznosti na přistoupení EU k Ženevskému aktu Lisabonské dohody o označeních původu a zeměpisných označení.

Návrh nařízení navazuje na sdělení „Maximální využití inovačního potenciálu EU – Akční plán pro duševní vlastnictví na podporu oživení a odolnosti EU“, zveřejněné v listopadu 2020, v němž se Komise zavázala, že zváží systém ochrany Unie pro zeměpisná označení nezemědělských produktů. Rovněž je v souladu s průmyslovou politikou EU stanovenou ve sdělení Komise Aktualizace nové průmyslové strategie 2020: budování silnějšího jednotného trhu pro oživení Evropy, které poukazuje na to, že odvětví cestovního ruchu bylo těžce zasaženo pandemií covidu-19, obzvláště v chudších regionech, a rovněž na zranitelnost zejména menších podniků.

Cílem návrhu je zlepšení postavení výrobců, zejména mikropodniků, malých nebo středních podniků, aby mohli své výrobky chránit proti padělání v celé EU a měli motivaci k investicím do těchto výrobků. Má rovněž přispět ke zviditelnění pravých řemeslných a průmyslových výrobků na trzích a podpořit cestovní ruch. Ochrana typických výrobků by měla přinést prospěch regionům, ve kterých jejich výrobci působí, a to rozvíjením potenciálu pro cestovní ruch, udržením a přilákáním kvalifikované pracovní síly a ochranou kulturního dědictví.

Na unijní úrovni neexistuje žádný mechanismus na ochranu názvů výrobků, jako je např. muránské sklo nebo jablonecká bižuterie. V některých členských státech existují vnitrostátní úpravy poskytující zvláštní ochranu pro řemeslné a průmyslové výrobky, nicméně jsou i státy, které tuto problematiku specificky neřeší a aplikují pouze obecné právní předpisy upravující ochranné známky nebo nekalou soutěž. Navíc neexistuje přeshraniční systém, jenž by vzájemně uznával vnitrostátní systémy ochrany. Návrh nařízení má prostřednictvím jednotné a přímo aplikovatelné unijní úpravy zlepšit ochranu duševního vlastnictví v Unii pro řemeslné a průmyslové výrobky, aby bylo možné certifikovat vazbu mezi jakostí a zeměpisným původem.

Stávající právní úprava na unijní úrovni reguluje pouze zeměpisná označení pro zemědělské výrobky a potraviny, víno a lihoviny. Návrh nařízení tak doplňuje stávající systém ochrany zemědělských zeměpisných označení EU o řemeslné a průmyslové výrobky.

Poznámka Parlamentního institutu:

Ochrana zeměpisných označení pro nezemědělské výrobky je v České republice poskytována zákonem č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení, ve znění pozdějších předpisů. Mezi zapsaná česká zeměpisná označení patří např. Český granát, Český křišťál, Jablonecká bižuterie a Vamberecká krajka. Jako příklad zeměpisných označení pro zemědělské výrobky a potraviny, které jsou chráněny na unijní úrovni, lze uvést Olomoucké tvarůžky, České pivo, Hořické trubičky nebo Pardubický perník.

Úřad průmyslového vlastnictví (ÚPV) je orgánem, který zapisuje česká zeměpisná označení do rejstříku označení původu a zeměpisných označení a vydává žadateli osvědčení o zápisu. Je rovněž

příslušným orgánem pro řízení o žádostech o zápis zeměpisných označení v rámci Evropské unie pro zemědělské výrobky nebo potraviny. Přes ÚPV jsou také podávány žádosti o mezinárodní zápis českých označení původu v rámci Lisabonské dohody na ochranu označení původu a o jeho mezinárodním zápisu.

Návrh nařízení dále novelizuje stávající pravidla ochrany zeměpisných označení v souvislosti s přistoupením EU k Ženevskému aktu Lisabonské dohody o označeních původu a zeměpisných označení (v listopadu 2019). V současné době totiž výrobci řemeslných a průmyslových výrobků v EU nemohou plně využívat výhod mezinárodního rámce pro zápis a ochranu zeměpisných označení, jež jsou v Ženevském aktu zakotveny.

- **Obsah a dopad:**

Návrh nařízení stanovuje **požadavky** (čl. 5), které musí řemeslný a průmyslový výrobek splnit, aby získal ochranu na základě **zeměpisného označení**, a to:

- a) výrobek pochází z určitého místa, regionu nebo země;
- b) jeho danou jakost, pověst nebo jiné vlastnosti lze přičíst především jeho zeměpisnému původu a
- c) alespoň jedna z fází výroby probíhá ve vymezené zeměpisné oblasti.

Návrh nařízení zavádí **jednotná pravidla** pro zápis zeměpisného označení na vnitrostátní a unijní úrovni a požadavky pro žadatele a zápis, upravuje postupy při námitkách, změně specifikace výrobku nebo zrušení zapsaných zeměpisných označení a stanovuje pravidla pro odvolací řízení. Rovněž zřizuje informační a výstražný systém pro doménová jména a obsahuje ustanovení o správních poplatcích.

Řízení o zapsání a unijní rejstřík

Řízení o zapsání zeměpisného označení je **dvoufázové**. V první, vnitrostátní fázi řízení příslušný vnitrostátní orgán přezkoumá obdrženou žádost, provede vnitrostátní námitkové řízení, posoudí výsledky a přijme rozhodnutí. V případě kladného rozhodnutí podá unijní žádost o zápis k Úřadu Evropské unie pro duševní vlastnictví (dále jen „EUIPO“), čímž začíná druhá, unijní fáze řízení. EUIPO žádost přezkoumá, provede námitkové a připomínkové řízení a přijme rozhodnutí o přiznání či nepřiznání ochrany danému zeměpisnému označení. Členský stát je povinen mít určený příslušný orgán pro vnitrostátní fázi zápisu pro zeměpisná označení řemeslných a průmyslových výrobků. Za určitých podmínek stanovených nařízením je možné, aby členský stát získal výjimku (ve formě rozhodnutí Komise) a nebyl povinen mít vnitrostátní orgán. Provedení řízení je pak přímo svěřeno EUIPO, jedná se o tzv. „přímý zápis“. V určitých výjimečných případech, které mohou mít vliv na obchodní politiku a politiku vnějších vztahů Unie nebo na veřejný zájem, má Komise právo převzít od EUIPO rozhodovací pravomoci.

Žadatelem o zapsání zeměpisného označení může být seskupení výrobců výrobku, případně orgán určený členským státem, není-li vytvoření seskupení pro dotčené výrobce možné z důvodu jejich počtu, zeměpisného umístění nebo organizačních zvláštností. Za určitých podmínek je přípustné, aby za žádající seskupení výrobců byl považován jediný výrobce. Při podání žádosti o zeměpisné označení informuje informační a výstražný systém (zřízený EUIPO) žadatele o dostupnosti požadovaného zeměpisného označení jakožto doménového jména a volitelně je upozorní na zaregistrované doménové jméno obsahující totožný nebo podobný název.

Pokud se jedná o **registrační poplatky**, návrh nařízení stanovuje, že členské státy budou moci vybírat poplatky za první fázi zápisu na pokrytí svých nákladů na správu systému. Tyto však musí být přiměřené a musí být stanoveny s ohledem na situaci konkrétních podniků. Úřad EUIPO ve druhé fázi řízení nebude účtovat žádné poplatky s výjimkou případů přímého zápisu. To má podle Komise

umožnit mikropodnikům a malým a středním podnikům přístup k tomuto právu duševního vlastnictví za ne příliš vysokou cenu.

Komise uvádí, že navrhované postupy pro zápis a správu nových zeměpisných označení jsou **jednoduché**, v žádné fázi nevyžadují zapojení právních zástupců a udržují administrativní zátěž pro malé a střední podniky na minimu. Navíc návrh nařízení stanoví, že unijní žádosti o zápis včetně přímého zápisu budou podávány **elektronicky prostřednictvím digitálního systému**, který musí umožňovat podávání žádostí příslušným orgánům členského státu a musí umožňovat, aby jej členský stát mohl používat ve svém vnitrostátním řízení. To má rovněž snížit administrativní zátěž související s aplikací nařízení.

Přímý a rychlý přístup k informacím o všech zapsaných zeměpisných označeních bude poskytnut prostřednictvím **unijního rejstříku** zeměpisných označení řemeslných a průmyslových výrobků. Tento rejstřík bude veřejný a každému bude umožněno jej stáhnout a použít jako veřejné osvědčení v soudním řízení u soudu, rozhodčího orgánu nebo podobného orgánu.

Ochrana, kontrola a prosazování

Zapsané zeměpisné označení bude mít **právo používat** každý výrobce, který uvádí na trh výrobek odpovídající specifikovaným požadavkům příslušného zeměpisného označení.

Zeměpisná označení zapsaná v unijním rejstříku zeměpisných označení řemeslných a průmyslových výrobků **budou chráněna** proti jakémukoli přímému či nepřímému obchodnímu použití zapsaného názvu pro výrobky, na které se zápis nebude vztahovat. Dále budou chráněna proti zneužití, napodobení nebo vyvolání domněnky o výrobku a dalším stanoveným a ostatním praktikám, které by mohly spotřebitele uvést v omyl, pokud jde o skutečný původ výrobku.

Zvláštní postup bude stanoven ve vztahu k právům k zeměpisným označením **v doménových jménech**. Rejstříky národních doménových jmen nejvyšší úrovně zřízené v Unii budou moci na žádost fyzické nebo právnické osoby s oprávněným zájmem nebo právy zrušit nebo převést doménové jméno zaregistrované pod takovou národní doménou nejvyšší úrovně na seskupení výrobců výrobků s dotčeným zeměpisným označením, a to na základě vhodného postupu alternativního řešení sporů nebo soudního řízení. Podmínkou bude, že takové doménové jméno zaregistroval jeho držitel bez práv na zeměpisné označení či oprávněného zájmu na něm nebo pokud nebylo zaregistrováno nebo není používáno v dobré víře a jeho používání bude v rozporu s pravidly ochrany zeměpisného označení.

Návrh nařízení stanovuje povinnost členským státům, aby určily příslušné orgány odpovědné za **úřední kontroly** za účelem ověření souladu s tímto nařízením nebo zavedly postup certifikace třetí stranou provozovaný příslušnými orgány nebo pověřenými subjekty pro certifikaci výrobků nebo zvolily postup založený na vlastním prohlášení výrobce.

Zeměpisná označení zapsaná v mezinárodním rejstříku

Návrh nařízení dále v návaznosti na přistoupení EU k Ženevskému aktu mění rozhodnutí Rady (EU) 2019/1754 a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1753. Zejména určuje EUIPO jako příslušný orgán, který je pověřen prováděním Ženevského aktu na území Unie, podáváním oznámení Mezinárodnímu úřadu Světové organizace duševního vlastnictví (WTO) a komunikací s tímto orgánem. Do současné doby subjekt provádějící tento akt na území EU nebyl určen, stejně jako pravidla pro mezinárodní přihlášky týkající se řemeslných a průmyslových výrobků. Návrh nařízení má tyto mezery odstranit.

Přechodná ochrana

Vnitrostátní zvláštní ochrana národních zeměpisných označení pro řemeslné a průmyslové výrobky musí **přestat platit** do jednoho roku ode dne vstupu tohoto nařízení v platnost. Členské státy budou povinny Komisi a EUIPO do šesti měsíců od stejného data oznámit, které ze svých právně chráněných nebo vžitých názvů chtějí zapsat a chránit podle tohoto nařízení.

- **Stanovisko vlády ČR:**

Vláda ČR vítá návrh Komise na rozšíření ochrany zeměpisných označení i na řemeslné a průmyslové výrobky. Tato ochrana má v České republice dlouholetou tradici. Česká republika bude během svého předsednictví usilovat o co nejrychlejší projednání a dosažení obecného přístupu (tj. shody na úrovni členských států), nicméně nebude mít snadné postavení. Některé členské státy tuto ochranu neznají a příliš nepodporují. Ty, které ochranu zeměpisných označení pro nezemědělské výrobky nemají, budou muset vytvořit příslušný administrativní aparát. Proto bude zejména nezbytné dbát na to, aby administrativní požadavky související s navrhovanou regulací byly co nejnižší. Vláda také poukazuje na to, že nařízení zajistí provázanost evropského a mezinárodního systému ochrany zeměpisných označení a umožní EU dostát plně jejím mezinárodním závazkům plynoucím z přístupu k Ženevskému aktu.

- **Předpokládaný harmonogram projednávání v orgánech EU:**

V Evropském parlamentu je výborem odpovědným za projednání návrhu Výbor pro právní záležitosti (JURI). Projednávání je v přípravné fázi, zpravodaj nebyl dosud určen. Návrh byl také postoupen k vyjádření stanoviska Výboru pro mezinárodní obchod (INTA), Výboru pro průmysl, výzkum a energetiku (ITRE) a Výboru pro vnitřní trh a ochranu spotřebitelů (IMCO). V Radě se návrhem v tuto chvíli zabývají její přípravné orgány.

Ve spolupráci se zpravodajem výboru pro evropské záležitosti Romanem Bělorem zpracovala Mgr. Andrea Pokorná, odborná konzultantka Parlamentního institutu Kanceláře PS PČR.